

V Ljubljani, 19. januarja 2021

POZIV HUMANITARNIH ORGANIZACIJ ZA POMOČ OTROKOM IN DRUŽINAM

Evropska mreža za boj proti revščini že ves čas epidemije opozarja na zaostrovanje življenjskih razmer socialno najšibkejših v času epidemije in izrednih ukrepov. Že oktobra smo v okviru **Poročila o revščini in socialni izključenosti v Sloveniji v letu 2020** opozorili na poglobljanje stisk najšibkejših. S tem pozivom pa opozarjamo na stiske družin in otrok ter na vlado in ministrstva naslavljamo predloge za lajšanje teh stisk. Želimo si aktivno prispevati k oblikovanju politik, ki bi najšibkejšim pomagale k dostojnejšemu preživljanju epidemije in bi ustavile drastično slabšanje razmer za njihovo življenje. Izobrazba je eden najpomembnejših dejavnikov premagovanja večgeneracijske revščine, zato smo organizacije, ki se ukvarjamo z dobrobitjo otrok in družin, mnenja, da bi morali ministrstvo in šole vložiti dodatne napore v zagotavljanje dostopa do znanja za tiste otroke in mladostnike, ki imajo znane prepreke, kot je revščina, primanjkljaji v znanju, izpostavljenost nasilju idr.

Ob neposrednih stikih z družinami in otroki nevladne organizacije opozarjamo, da:

- otroci iz socialno najbolj ogroženih družin še vedno **nimajo zagotovljenih tehničnih zahtev za sodelovanje pri pouku** – računalnikov in tehnične opreme ter povezave do interneta,
- mnogi otroci z **učnimi težavami pogosto težje dostopajo do učne pomoči** in težje sledijo zahtevam učnega načrta,
- mnogi otroci iz socialno šibkejših družin zaradi domačih razmer **ne morejo sodelovati pri pouku, saj si s sorojenci delijo opremo**, ki ne zadostuje za vse njihove potrebe,
- mnogi otroci iz socialno šibkejših družin zaradi domačih razmer **ne morejo sodelovati pri pouku, ker ne razumejo jezika** ali jim starši ne morejo nuditi pomoči pri razumevanju snovi, otroci pa so prikrajšani za t.i. jezikovno kopel slovenščine in nazadujejo pri učenju jezika,
- so otroci, ki živijo v težjih razmerah, **žrtve stigmatizacije in medvrstniškega nasilja**,
- so otroci, v še posebej veliki meri deklice, **priče ali žrtve fizičnega, psihičnega in spolnega nasilja**, in zaradi epidemije potisnjeni v še hujše razmere ter **še težje pridejo do pomoči**,
- so otroci iz socialno šibkih družin **izpostavljeni pomanjkanju hrane ali bivanju v nedostojnih razmerah** in je zaradi tega še **dodatno ogrožen njihov fizični in mentalni razvoj**, otroci so izpostavljeni nezdravemu načinu življenja, saj se manj gibajo in se več zadržujejo v istem (tudi nezdravem) prostoru, več sedijo in imajo manj kakovostno in raznovrstno prehrano,
- otroci postajajo **čustveno otopeli in se vedno bolj premikajo v digitalni svet**, ki jim ne daje pravih vzorov za odraščanje – njihovo duševno zdravje se poslabšuje, več je mladostniškega rezanja, odtujenosti, osamljenosti, odvisnosti od računalnika, telefona, igranja iger, odvisnosti od socialnih omrežij ipd.,
- otroci, še posebej deklice, **prevzemajo gospodinjska opravila in skrbniške vloge v družinah**, ki so prezahtevne za njihove sposobnosti in jih ropajo otroštva,

- so otroci **prikrajšani za socializacijo in stike z vrstniki**, ki pomembno vplivajo na čustven razvoj,
- imajo dijaki, ki zaradi epidemije niso imeli možnosti opravljanja praktičnega dela pouka, **zmanjšano možnost za dostop do trga dela** in s tem okrnjeno možnost preživetja,
- se z revščino soočajo **družine, ki so pred epidemijo zmogle same poskrbeti** za svoje preživetje,
- se družine v stiski soočajo še z **dolgotrajnim čakanjem na urejanje pravic** iz naslova javnih sredstev ter prejmejo bistveno premajhen obseg pomoči s strani države, da bi družine, ki se na novo soočajo z revščino, težave rešile učinkovito,
- družine nerazumljivo dolgo čakajo na dovoljenja za začasno prebivanje in druge dokumente,
- se družine zaradi poslabšanja finančnega stanja soočajo z **izvršbami, rubeži, deložacijami, nerazumno visokimi stroški moratorijev na kredite ter nenazadnje izklopi vode, elektrike in drugih javnih storitev**, ki so prav v času epidemije še posebej nujne (elektrika, voda, ogrevanje)
- v mnogih ranljivih družinah **starši zaradi različnih dejavnikov** (nepismenosti, prekarnih služb, zdravstvenih težav, stisk, v katerih so se znašli, in drugih objektivnih okoliščin) **ne morejo nuditi zadostne podpore otrokom pri učenju** na daljavo, zaradi česar poslušajo očitke ali celo grožnje s prijavo na Centre za socialno delo s strani učiteljev ali šol.

Nevladne organizacije pozivamo vlado za takojšnjo vzpostavitev zakonodajnih podlag, ki bodo omogočale:

- 1.) Čim prejšnje **odprtje šol, dijaških domov in drugih dejavnosti**, ki otrokom omogočajo psihični in fizični razvoj. Ob vrnitvi v šole naj bo poudarek predvsem na lajšanju stisk otrok in mladostnikov ter socializacija. V ta proces se naj vključijo tudi psihologi in psihiatri ter pomagajo učiteljem pristopati do ranjenih otrok in mladostnikov.
- 2.) Takojšnjo **vzpostavitev načel sorazmernosti**, ki bodo pri ocenjevanju upoštevale primanjkljaje, in takojšnjo **vzpostavitev dodatnih učnih pomoči ter prilagoditev kriterijev ocenjevanja in napredovanja** glede na zmožnosti najšibkejših, ki so vključeni v učni proces.
- 3.) **Zagotavljanje varnosti otrok** preko vstopanja v družine in detektiranja nasilja v družinah s strani centrov za socialno delo. Deklice so po izkušnjah nevladnih organizacij, ki delujejo na terenu, veliko pogosteje žrtve nasilja kot dečki, zato bi bilo vredno posvetiti dodatno pozornost varnosti in zaščiti deklic.
- 4.) Omogočanje **seznanitev izobraževalnih ustanov s ključnimi podatki o socialni ogroženosti** posameznih otrok, s čimer bi se lahko boljše in hitreje odzivale na potrebe najranljivejših otrok. Posredovanje tovrstnih podatkov naj izvajajo centri za socialno delo.
- 5.) **Vzpostavitev poroštvenega sklada države**, namenjenega ureditvi moratorijev na plačila najemnin, kreditov za rešitev osnovnega stanovanjskega problema ter stroškov vode, elektrike in ogrevanja. Moratorij bi moral biti zagotovljen v prehodnem obdobju socialne ogroženosti družin, ki nastopi zaradi izgube zaposlitve, smrti v družini ali drugega izrednega dogodka. S tem ukrepom bi družinam omogočili, da v določenem obdobju poskusijo rešiti nastali položaj brez strahu pred izgubo bivališča. Porok za obveznosti, ki v tem času nastanejo in jih ob neuspeli rešitvi situacije družina ne more povrniti, bi bila država preko poroštvenega sklada. Trajanje moratorija se naj omeji na največ 3 leta in naj bo povezano z aktivnim iskanjem zaposlitve. Družini oziroma posamezniku se v obdobju moratorija pomaga s pripravo finančnega

sanacijskega načrta za trenutno krizno obdobje ter za obdobje po kriznem obdobju. Tako se opolnomoči posameznika oziroma družino in omogoča njihovo aktivno legitimacijo.

Nevladne organizacije pa opozarjamo tudi na nujno pripravo ukrepov, ki bodo pomagale družinam stisko premostiti tudi po zaključku epidemije.

Organizacije, ki se pridružujejo pobudi:

Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje

Zveza prijateljev mladine Slovenije

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Zveza društev upokojencev Slovenije

Zavod TRI

Društvo Kralji ulice

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje združenje za izobraževanje in družbeno vključenost

Društvo informacijski center Legebitra

Zavod TransAkcija

Forum za enakopraven razvoj

Mirovni inštitut

Društvo ŠKUC

Gibanje za dostojno delo in socialno družbo

Glosa – sindikat kulture in narave Slovenije

OPRO – zavod za aplikativne študije